Ministerie van Justitie en Veiligheid

MJenV

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Veiligheid en Bestuur

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
30 mei 2023

Ons kenmerk
4685175

nota

Online aangejaagde ordeverstoringen

1. Aanleiding

Tijdens de brainstorm met u over online aangejaagde openbare-ordeverstoringen op 23 februari jl. is aan de hand van een aantal kernvragen besproken hoe JenV dient om te gaan met de toenemende behoefte van burgemeesters aan handelingsperspectief. Medio maart bent u geïnformeerd over de vervolgstappen naar aanleiding van de brainstorm. Daarbij is ook besproken om op een geschikt moment de Tweede Kamer te informeren over lopende trajecten op dit terrein. Dit betreffen trajecten die ons voornamelijk meer inzicht zullen verschaffen in de grootte van het probleem, wat er nodig is en wat het huidig handelingsperspectief is van betrokken actoren, zoals het OM, de politie en lokale bestuurders. Op 11 april jl. heeft binnen de Tweede Kamer een rondetafelgesprek plaatsgevonden over het online gebiedsverbod.

2. Geadviseerd besluit

Akkoord gaan met de verzending van de Kamerbrief over online aangejaagde ordeverstoringen en daarop lopende trajecten.

3. Kernpunten

Tussen 2018 en nu is er meer vraag ontstaan naar mogelijkheden om online aangejaagde openbare ordeverstoringen te voorkomen. Belangrijke aanleiding hiervoor waren o.a. de coronarellen. Sindsdien heeft een aantal gemeenten hiermee geëxperimenteerd, zijn er enkele onderzoeken verschenen en heeft het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid opdracht gekregen van JenV om best practices te verzamelen en gemeenten te ondersteunen in de uitwisseling van kennis en ervaring.

11 april jl. heeft binnen de Commissie Digitale Zaken van de Tweede Kamer een rondetafelgesprek plaatsgevonden over het digitaal gebiedsverbod. Hierbij waren de burgemeester van Utrecht, Almelo en De Bilt aanwezig, naast genodigden vanuit de wetenschap, advocatuur, College voor de Rechten van de Mens en de politie. Tijdens het rondetafelgesprek kwam vooral aan de orde dat waar het strafrecht en het civiele recht mogelijkheden kennen om op te treden tegen online uitingen, het binnen het bestuursrecht aan juridische mogelijkheden ontbreekt. En dat vanwege technologische ontwikkelingen de overheid niet achter kan blijven om met bestaande dan wel nieuwe juridische mogelijkheden dit aan te pakken waar nodig. Vanuit burgemeesters werd een grote behoefte uitgesproken aan

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Veiligheid en Bestuur

Datum
30 mei 2023

Ons kenmerk
4685175

bestuurlijke (juridische) handvatten, waar daarentegen vooral vanuit de advocatuur/wetenschap werd benadrukt – en geïllustreerd met voorbeelden uit de praktijk[1] – dat het strafrecht en het civiele recht mogelijkheden biedt. Het gesprek zelf heeft ons aanleiding gegeven om in de Kamerbrief – naast een overzicht van de trajecten – ook meer de focus te leggen op de breedte van het vraagstuk en op het belang van grondrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting.

4. Toelichting

4.1 Politieke context

- Tijdens het commissiedebat online veiligheid en cybersecurity (september 2022) en commissiedebat burgemeesters (oktober 2022) is vanuit de VVD-fractie in de Tweede Kamer opgeroepen tot een bevoegdheid voor burgemeesters om in kunnen grijpen bij (herhaaldelijke) online oproepen tot rellen. Uw reactie en ook die van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties luidde dat de urgentie wordt gevoeld, maar voordat kan worden gesproken over nieuwe bevoegdheden eerst in kaart zal moeten worden gebracht wat er momenteel mogelijk is.
- Tijdens de begrotingsbehandeling op 15 november jl. is vanuit de VVD gevraagd naar de stand van zaken m.b.t. het online gebiedsverbod. Daar heeft u wederom aangegeven dat het te vroeg is om te spreken over nieuwe bevoegdheden, maar dat eerst zal moeten worden bezien wat met de huidige bevoegdheden mogelijk is.
- In december 2021, december 2022 en februari 2023 heeft D66 Kamervragen gesteld over het digitaal gebiedsverbod en de bevoegdheid van lokale bestuurders om dit op te leggen in afwezigheid van landelijke wetgeving. Ook vraagt D66 zich af of een dergelijke bevoegdheid aan lokale bestuurders zou moeten worden toebedeeld.
- Op 11 april jl. heeft binnen de Commissie Digitale Zaken van de Tweede Kamer een rondetafelgesprek plaatsgevonden over het digitaal gebiedsverbod. Hierbij waren VVD, D66, CDA en PvdA aanwezig.

4.2 Krachtenveld

De brief is afgestemd met DWJZ, DGPenV, DRC en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

[1] Hier werd o.a. verwezen naar de casus Bodegraven-Reewijk, waar de gemeente in 2021 succesvol optrad tegen complotdenkers en de door hen aangejaagde ordeverstoringen met een combinatie van bestaande bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en civielrechtelijke interventies. Deze casus heeft relevante jurisprudentie opgeleverd.